

Maahanmuuttajat nousevana tutkimuskohteena



TUUKKA TAMMI

Jos viime vuodelta pitäisi nimetä yksi julkisen keskustelun aihe ylitse muiden, vastaus olisi maahanmuutto. Koko Eurooppaa ravistanut pakolaiskriisi ulottui Suomeen noin 32 000 turvapaikanhakijan voimalla. On kannettu huolta tulijoiden kotoutumisesta; mitä se kotoutuminen on, mitkä seikat siihen vaikuttavat ja miten se parhaiten onnistuisi?

Kotoutumiseen liittyen – ja siitä irrallaan – on puhuttu myös perheenyhdistämisistä. Hallitus esitti huhtikuussa perheenyhdistämisen edellytyksiin tiukennuksia. Jatkossa suojelua saavan henkilön perheenyhdistämisen edellytyksenä olisi riittävä toimeentulo. Esityksen mukaan toimeentuloedellytys koskisi vastedes myös kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien niin sanottuja vanhoja perheitä, jotka on muodostettu jo ennen ”perheenkokoajan” Suomeen tuloa. Turvapaikan saaneiden henkilöiden perheenjäsenet voisivat hakea perheenyhdistämistä ilman toimeentuloedellytystä kolmen kuukauden kuluessa perheenkokoajan turvapaikkapäätöksestä. Sama koskisi kiintiöpakolaisia.

Tämän YP:n artikkelissaan Shadia Rask ja kumppanit analysoivat, missä määrin perheestä erossaololla on yhteyttä somalialais- ja kurditaustaisten maahanmuuttaja-aikuisten hyvinvointiin ja kotoutumiseen Suomessa. Tulosten mukaan erityisesti kurditaustaisilla perheestään erossa asuvilla vakavat masennus- ja ahdistuneisuusoireet olivat selvästi koko väestöä yleisempiä. Tulokset ovat yhteneviä aiempien kansainvälisten tutkimusten kanssa, joissa on osoitettu, että perheestään erossa asuvilla pakolaisilla on yleisemmin psyykkistä oireilua kuin perheensä kanssa asuvilla pakolaisilla. Tutkijaryhmä osoittaa myös, että primaariperheestä erossaololla on tilastollisesti merkitsevä yhteys maahanmuuttajien kotoutumiseen, jota tutkimuksessaan tarkasteltiin yksinäisyyden, kielitaidon ja työttömyyden näkökulmista.

Maahanmuutto ja muuttajat ovat nousseet merkittäväksi aiheeksi myös *Yhteiskuntapolitiikassa*. Kun vielä muutama vuotta sitten aihepiiriä koskevaa tutkimusta tarjottiin lehteen niukalti, niin nykyisin miltei joka numerossa on siitä kumpuava artikkeli.

Millaista tutkimusta maahanmuuttajista tai maahanmuutosta YP:ssä on siten julkaistu? Kävin YP:t läpi vuoden ajalta tämä minikatsauksellinen kysymys mielessäni.

Tänä vuonna, ennen yllä mainittua Raskin ja kumppanien tutkimusta, YP:ssä on julkaistu kaksi maahanmuuttajatutkimusta. Vuoden ykkösnumerossa Päivi Pirkkalainen, Hanna Wass ja Marjukka Weide analysoivat Suomen somaleiden poliittista osallistumista. Artikkelista kävi ilmi, että somalit on yksi yhteiskunnallisesti aktiivisimmista maahanmuuton synnyttämistä ryhmistä: he ovat aktiivisia järjestötoimijoita ja äänestäjiä, selvästi aktiivisempia kuin esimerkiksi Virosta tai Venäjältä Suomeen muuttaneet. Pirkkalainen ja kumppanit tunnistivat tekijöitä, jotka vahvistavat somalien luottamusta suomalaiseen yhteiskuntaan ja tukevat kotoutumista.

Vuoden kakkosnumerossa Eveliina Heino puolestaan selvitti, millaisia kokemuksia venäläistäustaisilla perheillä on suomalaisista peruspalveluista. Tulokset kertoivat sekä luottamuksesta että epäluottamuksesta ja näihin johtaneista syistä.

Vuoden 2015 kuutosnumerossa Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkija Netta Mäki analysoi vieraskielisten kuolleisuutta Helsingissä, ja erityisesti tämän ryhmän suhteellista kuolleisuutta verrattuna suomenkielisiin. Niin kutsuttu epidemiologinen paradoksi, eli maahanmuuttajien kantaväestöä pienempi kuolleisuus huolimatta heidän alhaisemmasta sosioekonomisesta asemastaan, oli hyvin selkeä Helsingissä. Mäki arveli, että paradoksi selittyy ainakin osin sillä, että maahanmuuttajat on valikoitunut ryhmä: he ovat keskimääräistä terveempi osa lähtömaansa väestöä.

Viime vuoden nelosnumerossa Jaana Vuori tarkasteli empiirisesti, mistä kaikesta maahanmuuttajien kotouttamiseksi tehtävä työ koostuu. Siihen kuuluu muun muassa tiedon jakamista, psykososiaalista, fyysistä ja kielellistä tukea sekä kulttuuristen kohtaamisten järjestämistä. Eri ammateissa ja konteksteissa korostuvat eri puolet. Kotouttamispoliittisessa keskustelussa korostuvat usein vain tietyt seikat: tiedon jakaminen yhteiskunnan virallisesta järjestelmästä, kielenopetus sekä ohjaus koulutukseen ja työmarkkinoille. Vuori peräänkuulutti kotouttamisen ymmärtämistä nykyistä paremmin kokonaisuutena eikä erillisinä ja jokseenkin yksinkertaisina toimenpiteinä

Juha Sipilän hallitus haluaa nostaa työllisyysasteen 72 prosenttiin. Viime kesän YP:ssä 3/2015 Jussi Pyykkönen ja Mika Gissler esittivät laskelman, jonka mukaan Sipilän tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi työllisten määrän kasvattamista noin 200 000 ihmisellä vuoteen 2025 mennessä. Tähän ei tutkijoiden mielestä päästä mitenkään muuten kuin lisäämällä maahanmuuttoa. Jos tätä yritettäisiin kotimaisin voimin, työttömyysasteen pitäisi painua kahteen prosenttiin. Pyykkösen ja Gisslerin laskelma herätti myös paljon julkista huomiota.

Myös vuoden 2015 kakkosnumero sisälsi maahanmuuttajatutkimusta. Siinä julkaistun Jussi Tervolan tutkimuksen mukaan maahanmuuttajat hoitavat lapsiaan kotihoiton avulla pidempään kuin kantaväestö. Kotoutumisen kannalta tämä ei ole välttämättä myönteistä, sillä varhaiskasvatuksella on suuri vaikutus muun muassa kielenoppimiseen ja maahanmuuttajalasten myöhempään integraatioon.

Vaikka Suomessa maahanmuuttajien väestöosuus on moniin muihin länsimaihin verrattuna vielä pieni, se on lisääntynyt nopeasti. Viime vuoden piikki oli omaa luokkaansa. Maahanmuuttajia, heidän elinolojaan ja valintojaan koskevaa laadukasta tutkimusta tarvitaan jatkossa yhä enemmän, sillä maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin liittyvän päätöksenteon pitää pystyä tukeutumaan parhaaseen saatavilla olevaan tutkimustietoon. YP kantaa kortensa kekoon julkaisemalla jatkossakin tällaista tutkimusta.